

Cloenda del X aniversari de l'Institut Joan Lluís Vives

La xarxa Institut Joan Lluís Vives

És una satisfacció, com a president de l'Institut Joan Lluís Vives i com a rector de la Universitat d'Andorra, presidir un acte tan especial com el que avui ens aplega aquí.

Ara fa nou mesos –el dia 11 de febrer– vam celebrar l'inici dels actes del desè aniversari a l'acollidora ciutat de Morella –avui representada pel seu alcalde, senyor Ximo Puig–, per recordar que el dia 28 d'octubre de l'any 1994 hi va tenir lloc la reunió de tretze universitats, origen de la creació de l'Institut. Els primers impulsors d'aquesta xarxa van ser els rectors de la Universitat d'Alacant, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat de Barcelona, la Universitat de Girona, la Universitat de les Illes Balears, la Universitat Jaume I, la Universitat de Lleida, la Universitat Oberta de Catalunya, la Universitat Politècnica de Catalunya, la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat Ramon Llull, la Universitat Rovira i Virgili i la Universitat de València.

Posteriorment, al llarg d'aquests deu anys d'IJLV la xarxa s'ha ampliat amb la incorporació de la Universitat de Perpinyà Via Domitia, la Universitat de Vic; la Universitat d'Andorra; la Universitat Internacional de Catalunya; la Universitat Politècnica de València; la Universitat Miguel Hernández d'Elx i la Universitat Abat Oliba CEU.

Som vint universitats dels territoris de llengua comuna, des de Perpinyà, a la Catalunya Nord, fins a Elx, al País Valencià, passant per Catalunya, les Illes Balears i Andorra. És a dir, una xarxa institucional, territorial i intercultural singular i única en el món.

Aquesta associació representa un col·lectiu superior a les 430.000 persones, de les quals 400.000 són estudiants, 26.000 són professorat i 10.000 són personal d'administració i serveis. Tot el seu entramat genera una important activitat acadèmica on s'imparteixen 1.400 titulacions. No hi ha dubte que aquesta és una comunitat acadèmica prou important i representativa perquè les seves decisions siguin tingudes en compte en els diversos àmbits institucionals, polítics i socials.

En la sessió extraordinària del Consell General del passat mes de febrer a Morella, els rectors vam confirmar l'encert a «considerar que el camí iniciat fa deu anys, des de la normalitat i el rigor propis de les institucions acadèmiques, s'ha evidenciat avui especialment útil per a l'assoliment dels objectius definits en el moment de la fundació».

La Declaració de Morella continua afirmant que «En un món de xarxes i de relacions cada vegada més properes, volem agrair la convicció i la visió dels fundadors d'aplegar les universitats al voltant d'un projecte que ens ha dotat d'un espai universitari singular que permet coordinar la docència, la recerca i les activitats culturals, i potenciar la utilització i la normalització de la llengua pròpia». Alhora, situa l'Institut Joan Lluís Vives «en una posició destacada i estratègica dins del nou marc europeu d'educació superior, en una Europa que exigeix un major compromís de les regions que comparteixen afinitats i interessos comuns».

I acaba manifestant «la voluntat decidida de les universitats de continuar treballant per la continuïtat i l'enfortiment de la xarxa d'universitats Institut Joan Lluís Vives». Aquesta voluntat de les universitats és la conseqüència d'un esperit de col·laboració i d'una ferma convicció que disposem d'un espai d'intercanvi que ofereix moltes oportunitats per al conjunt de la comunitat universitària.

75è aniversari de les Normes de Castelló

La xarxa d'universitats té la seva seu permanent a la Universitat Jaume I. De fet, el seu rector Paco Toledo, n'és el vicepresident II amb caràcter permanent.

Castelló de la Plana és una localització encertada per a l'Institut. A banda de la posició central que ocupa entre els diferents territoris amb presència de les nostres universitats, fou la ciutat que el dia 21 de desembre de 1932 va acollir la signatura de les Normes de Castelló. Com va dir el tristament desaparegut professor Enric Valor, en boca del seu fill, en el seu discurs d'investidura com a *doctor honoris causa* per la Universitat d'Alacant... «La proclamació de les Normes d'Ortografia Valenciana fou un fet importantíssim per al ressorgiment, afirmació i consolidació del tret més característic de la identitat del nostre poble».

No hi ha dubte de la rellevància que per la llengua i la seva unitat va suposar l'elaboració de la normativa ortogràfica bàsica de l'any 32. I és justament per això que el Consell General del l'Institut Joan Lluís Vives ha acordat celebrar-ho a Castelló, afegint-se als actes commemoratius que és realitzin durant l'any 2007, amb motiu del 75è aniversari de la signatura.

Aprofitant aquest aniversari, em permetran que en aquest punt, faci una reflexió sobre la qüestió lingüística. L'element més important que ens uneix a les diferents universitats membres de la xarxa és compartir una mateixa llengua. I des del punt d'observació que ens ha donat participar en les reunions del Consell General de l'Institut, els puc dir que tots els temes tractats s'han adoptat per consens, sense la necessitat d'arribar a cap votació, fins i tot en el tema lingüístic. Quan s'aborden els temes des d'una perspectiva científica i acadèmica, en definitiva universitària, es dissolen la majoria de polèmiques al seu entorn. I aquí resideix una de les forces més importants de la nostra institució.

L'Institut, però, és molt més que llengua. És un entramat molt ampli d'intercanvi d'experiències entre les universitats que en formem part, és una plataforma per a les relacions amb altres xarxes universitàries d'Europa i del món, i és un espai per a compartir les activitats que s'organitzen anualment.

Valors de l'Institut Joan Lluís Vives

De fet, és probable que algú que no conegui el funcionament de la xarxa es preguntí com és possible que una associació de vint universitats, heterogènies entre elles i de tres estats diferents, actuï amb un esperit permanent de cooperació. Penso que la resposta es troba en l'assumpció per part dels membres de l'Institut d'uns valors compartits:

- La unitat lingüística de les comunitats universitàries membres, amb vincles geogràfics, històrics i culturals comuns. *La unitat cultural* és un dels valors que més diferencia la Xarxa d'altres institucions i que és un denominador comú a totes les universitats que la integrem.
- La col·laboració interuniversitària. Aquesta xarxa es nodreix de l'espai de col·laboració entre les universitats membres, que es concreta en diversos programes d'actuació permanent.
- L'equitat entre totes les universitats. A l'Institut hi ha universitats molt grans i n'hi ha de més petites pel que fa a la seva infraestructura, n'hi ha de públiques i de privades. Tanmateix, el pes en la presa de decisions és el mateix per a totes.
- El respecte a l'autonomia universitària. Encara que es creïn uns serveis centrals, s'unifiquin cursos o es busqui la legitimitat i l'autoritat moral de l'IJLV, cada universitat conserva la seva personalitat jurídica.
- La democràcia com a forma de govern de la institució. La presidència es duu a terme de forma rotativa, en torns de sis mesos, entre els diferents rectors de les universitats que la integren. Aquesta característica també queda palesa en la presa de decisions per majories qualificades en el Consell General i en el funcionament de les diverses comissions.
- Voluntat de projecció i servei a la societat, que és, al cap i a la fi, la missió de les institucions universitàries que en formem part.

Projectes destacats

Els valors assumits a través de la col·laboració d'aquests deu anys expliquen, en part, l'augment progressiu de la nostra activitat, amb uns resultats que molts de vostès ja coneixen i que el professor Juli Peretó descriurà quan presenti la memòria. Però si em permeten en destacaré alguns, com a exemple pràctic d'aquest esperit de col·laboració:

- El programa de televisió universitari *Campus 33*, després de quatre temporades en antena, assolirà ben aviat la fita del programa número 100. Els que coneixen el mitjà televisiu saben que és un èxit destacat per un programa d'aquest perfil mantenir-se a la graella televisiva durant tant de temps. És, també, un exemple paradigmàtic de la bona coordinació entre els gabinets de comunicació de les universitats, la secretaria executiva i, en aquest cas, una televisió pública en el marc de la Comissió de Comunicació i Imatge de l'Institut. L'experiència que ha adquirit l'Institut en la gestió, l'edició i la distribució de produccions audiovisuals específicament universitàries és un actiu que les universitats haurem de tenir en compte en el repte de la difusió de continguts que planteja la Televisió Digital Terrestre i els nous mitjans digitals de distribució de continguts.
- Un exemple de la missió de projecció de la nostra cultura és la Biblioteca Virtual Joan Lluís Vives, que ha posat a disposició dels investigadors i de la societat els fons i recursos bibliogràfics digitalitzats més rellevants del nostre patrimoni.
- El butlletí semestral de Novetats Editorial Universitàries, el NEU, que acaba de publicar el número 21, és el resultat de l'optimització de recursos per part de les editorials universitàries.
- La Comissió de Coordinació d'Activitats d'Estiu de l'Institut Joan Lluís ofereix als estudiants el ventall més ampli d'Europa de cursos d'estiu.
- La feina eficient dels nostres serveis lingüístics, agrupats en la Comissió Tècnica de Llengua, ha donat com a resultat eines tan útils com els vocabularis bàsics o la recent estrenada web de recursos lingüístics *llengua.info*, que constitueix un exemple de com la Xarxa pot treballar nous projectes conjunts, amb un efecte multiplicador com a resultat de la suma d'esforços individuals de cada institució.

- La visió europeista ha anat complementada per una mirada constant a la Mediterrània, amb la realització dels Fòrums Arc Mediterrani o el projecte de cooperació internacional que va intervenir en la reconstrucció de la universitat de Pristina just després de la guerra a Kosovo. I és precisament en la participació internacional on l'Institut ha de treballar per augmentar la seva projecció externa i per dotar-lo al mateix temps de més reconeixement.
- I finalment, però no menys important, els cursos de doctorat interuniversitaris de Morella que s'organitzen des de l'any 1999 en el marc de la Comissió de Doctorat, i que són una experiència immillorable en línia amb l'espai europeu d'ensenyament superior.

Com deia John Stuart Mill «no existeix una prova millor del progrés d'una civilització, que la del progrés de la cooperació». Crec sincerament que durant aquests deu anys de cooperació i de treball en conjunt, en definitiva en xarxa, els resultats assolits són visibles, tant per a les nostres universitats com per a la societat en general.

Any del X aniversari

La celebració dels deu anys de l'Institut Joan Lluís Vives, que avui finalitza, s'ha plasmat en la realització d'un intens i atractiu programa d'activitats que es va iniciar amb l'acte inaugural a Morella amb conferències del primer president de l'Institut, Joan Martí i del president de l'Associació Europea d'Universitats, Eric Froment.

Des d'aleshores, ha tingut lloc la primera edició de la Lliga de Debat Universitari, que continuarà l'any vinent, la X Mostra de Teatre Universitari, amb una massiva participació de les aules de teatre, l'exposició «Institut Joan Lluís Vives, deu anys de xarxa d'universitats», i la publicació de la memòria dels deu anys que tenen a les seves mans.

Ha estat un any intens, on l'activitat ha anat acompanyada de la reflexió sobre la nostra Institució. Un debat, que ha constatat la necessitat de reforçar i potenciar la marca *Institut Joan Lluís Vives*, que a banda d'estar legitimada, com ja ho està, es constitueixi com a un referent de rigor i de qualitat en els seus camps d'actuació.

Un altre efecte de la reflexió dels darrers mesos ha estat l'inici de l'elaboració del pla estratègic de la institució, del qual es presentarà una primera proposta en la propera reunió del Consell General, que acollirà la Universitat d'Andorra el dia 11 de novembre.

Les oportunitats i les potencialitats que s'evidencien repassant aquests deu anys són un argument que justifica la necessitat d'implicar-s'hi, si cap, encara més. Mirem l'Institut com una part més de la nostra

universitat, i ens adonarem de les possibilitats d'explotar amb més i major eficàcia els nostres recursos i esforços.

Ha estat un privilegi presidir l'Institut durant aquests sis mesos i avui em complau poder retre homenatge al professor Joan Francesc Mira, acadèmic, escriptor i, per sobre de tot, inspirador del pensament de moltes persones de diverses generacions.

Futur

«Els imperis del futur seran els imperis de la ment», va predir Winston Churchill.

Societat de la innovació, societat de la informació, societat del coneixement... El coneixement és el què importa. Les tecnologies de la informació estan canviant la societat. Estem a l'inici d'una gran transformació, en la que la convergència de les tecnologies, la reducció del seu cost i la transició cap a continguts digitals configuren una nova economia que afectarà pràcticament tots els aspectes de la nostra vida.

L'any 1994 l'Institut va néixer amb una visió d'una nova forma de treballar les universitats en el futur; de fet es va anticipar a l'anomenat procés de Bolonya, iniciat l'any 99, de convergència i cooperació de les universitats europees.

Soyons réalistes, demandons l'impossible va ser un dels eslògans del maig del 68... però que avui té més vigència que mai, immersos en una societat que canvia amb una velocitat exponencial. Fa deu anys segurament era un *impossible* pensar que la xarxa d'universitats Institut Joan Lluís Vives arribaria on és ara. Potser cal que avui tornem a somniar amb *l'impossible* per dissenyar el nostre futur.

Daniel Bastida Obiols
President de l'Institut Joan Lluís Vives
Rector de la Universitat d'Andorra

Castelló de la Plana, 28 d'octubre del 2005